

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

UUSIMAA-
OHJELMA

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

UUSIMAA-OHJELMAN TOTEUTUMINEN VUONNA 2016

Uudenmaan liiton julkaisu E 187 - 2017
ISBN 978-952-448-471-8
ISSN 2341-8885

Ulkoasu: Anni Levonen
Valokuvat: Tuula Palaste ja Pexels

Verkojulkaisu
Helsinki 2017

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Helsinki-Uusimaa Regional Council

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi

KUVAILEHTI	4
PRESENTATIONSBLAD	5
1. UUSIMAA-OHJELMAN STRATEGISET VALINNAT	6
2. TOTEUTTAMISTILANNE	7
2.1. Kasvun mahdollisuudet.....	7
2.2 Toimiva arki	9
2.3 Kestävä luonnontalous	10
2.4. RIS3 strategia – Älykäs erikoistuminen Uudellamaalla	11
3. YHTEENVETO	13
3.1 Strategisten valintojen toteutuminen.....	13
3.2 Horisontti 2020 -ohjelma Uudellamaalla (tilanne 30.9.2016)	15
3.3 Johtopäätöksiä.....	15

KUVAILULEHTI

Julkaisun nimi

Uusimaa-ohjelman toteutuminen vuonna 2016

Julkaisija

Uudenmaan liitto

Raportin laatija

Uudenmaan liitto

Julkaisusarjan nimi ja sarjanumero

Uudenmaan liiton julkaisuja E 187

Julkaisu-aika

2017

ISBN

978-952-448-471-8

ISSN

2341-8885

Kieli

suomi

Sivuja

15

Tiivistelmä

Uusimaa-ohjelma hyväksyttiin Uudenmaan maakuntavaltuustossa 13.12.2013. Ohjelmassa määriteltiin maakunnan strategiset kehittämisen kärjet vuosille 2014–2017. Vuosi 2016 oli siten kolmas ohjelman toimeenpanovuosi. Uusimaa-ohjelma on ohjannut hankerahoitusta ja muita ohjelman edistämiseen liittyviä toimia ja se on toiminut myös maakuntakaavojen toteuttamisen välineenä. Uusimaa-ohjelma laadittiin yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Uusimaa-ohjelman strategiset valinnat vuosille 2014–2017 ovat **Kasvun mahdollisuudet**, **Toimiva arki** ja **Kestävä luonnontalous**. Ne määrittelevät toimenpidekokonaisuuksia, joiden avulla toteutetaan Uudenmaan tulevaisuuden visiota ja tärkeimpiä tavoitteita.

Kokonaisuutena Uusimaa-ohjelman toteutus on jatkunut edelleen hyvin ja toimenpiteiden sekä rahoituksen volyyymi on kasvanut edellisvuodesta. Ohjelman toimeenpanon kannalta merkittävää vuonna 2016 oli maaseuturahoituksen käynnistyminen. Kaikkiaan Uusimaa-ohjelmaa toteuttavia hankkeita on kirjattu kolmena vuonna yhteensä 284 kappaletta ja niiden kokonaisrahoitus on runsaat 538 miljoonaa euroa, josta Uudenmaan osuus on noin 230 miljoonaa euroa. Tavoitteena ei ole ollut laatia täysin kattavaa kertomusta ohjelmasta toteuttavista hankkeista, mutta seuranta antaa riittävän kuvan kehittämistoimien laajuudesta ja kohdistumisesta. Mm. Horizon 2020 -ohjelman osalta raporttiin on otettu mukaan vain joitakin keskeisiä hankkeita.

Toteutuksen kolmen ensimmäisen vuoden toimenpiteet ovat painottuneet oletusten mukaisesti **Kasvun mahdollisuuksiin** ja sitä kautta maakunnan kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämiseen. Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) on viety operatiiviselle tasolle koordinaatiohankkeiden toteuttamisen ja helsinki.fi referenssi-sivuston avaamisen myötä. Merkittävät alueellista RIS3-strategiaa toteuttavat aloitteet, kuten pääkaupunkiseudun Smart&Clean ja Helsinki Health Capital ovat käynnistyneet, samoin kuin Euroopan mittakaavassa merkittävä startup hub Maria 1-0 aloitti toimintansa. Lisäksi useita Uudenmaan kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseen liittyviä toimia ja hankkeita sai rahoituksen.

Toimivassa arjessa merkittäviä toimia on kohdistettu maahanmuuttajien työllistymiseen ja kotoutumiseen edistämiseen. Valtakunnallinen Kotona Suomessa sekä Töihin Suomeen, Töissä Suomessa -hankkeet sekä maahanmuuttajien yritysneuvonta edesauttavat vastaamaan kasvavaan maahanmuuttoon ja edistämään työllistymistä.

Kestävän luonnontalouden osalta toimia kohdistettiin vesien suojeluun ja kiertotalouteen. Useita maatalouden ravinnekierroksen tehostamiseen liittyviä hankkeita käynnistettiin. Suomen toistaiseksi suurimmassa Life-rahoitteisessa FRESHABIT -hankkeessa koordinoidaan toimia Karjaanjoen vesistön alueella kalateiden rakentamiseksi sekä raakkujen elvyttämiseksi ja lohikalakantojen palauttamiseksi. Hiilineutraali Uusimaa 2050 -tiekartan, Hiilineutraali Helsinki 2050, PKS-ilmastostrategian ja HINKU-kuntien tavoitteiden mukaisia toimia on laajalti toteutettu ja saatu siten Uudenmaan päästökehitys kääntymään laskuun. Tuoreen selvityksen mukaan mm. Lohja on vähentänyt päästöjä 35 % vuosien 2007–2015 välillä.

Avainsanat (asiasanat)

aluekehitys, Uusimaa-ohjelma, Kasvun mahdollisuudet, Toimiva arki, Kestävä luonnontalous, älykäs erikoistuminen

Huomautuksia

Julkaisun pdf-versio löytyy verkkosivuiltamme www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut

PRESENTATIONSBLAD

Publikation

Uusimaa-ohjelman toteutuminen vuonna 2016 (Genomförandet av Nylandsprogrammet 2016)

Författare

Nylands förbund

Rapporten är utarbetad av

Nylands förbund

Seriens namn och nummer

Nylands förbunds publikationer E 187

Utgivningsdatum

2017

ISBN

978-952-448-471-8

ISSN

2341-8885

Språk

finska

Sidor

15

Sammanfattning

Nylandsprogrammet godkändes av Nylands landskapsfullmäktige 13.12.2013. I programmet fastställdes de strategiska spetsområdena för landskapets utveckling åren 2014–2017. Året 2016 var således det tredje året som programmet genomfördes. Nylandsprogrammet har styrt projektfinansieringen och andra åtgärder som främjat programmet samt fungerat som ett redskap för förverkligandet av landskapsplanerna. Nylandsprogrammet utarbetades i samarbete med NTM-centralen i Nyland.

Nylandsprogrammets strategiska val för 2014–2017 är **Tillväxtmöjligheter**, **En fungerande vardag** och **Hållbar naturhållning**. De strategiska valen bildar åtgärdsdelar med vilka man strävar efter att förverkliga Nylands vision och viktigaste mål.

Som helhet har genomförandet av Nylandsprogrammet fortskridit bra och åtgärderna samt finansieringen har ökat i omfattning från föregående år. Betydande för programmets genomförande var landsbygdsfinansieringen som togs i bruk år 2016. Under tre år har sammanlagt 284 projekt dokumenterats förverkliga Nylandsprogrammet och de omfattar en total finansiering på 538 miljoner euro. Nylands andel är ungefär 230 miljoner euro. Man har inte haft för avsikt att ingående skildra projekten som förverkligar programmet, utan uppföljningen ger en tillräcklig bild av utvecklingsåtgärdernas omfattning och på vilka områden de har fokuserat. Bland annat vad gäller programmet Horizon 2020 omfattar rapporten endast några centrala projekt.

Åtgärderna har under de tre första åren fokuserat på **Tillväxtmöjligheter** och främjandet av landskapets internationella konkurrenskraft. Nylands strategi för smart specialisering (RIS3) har fortskridit till en operativ nivå i och med att samordningsprojekt har inletts och referenswebbplatsen Helsinki.fi har publicerats. Man har inletts betydande projekt som förverkligar den regionala RIS3-strategin, såsom huvudstadsregionens Smart & Clean och Helsinki Health Capital. Därtill inledde uppstartsklustret Startup hub Maria 1-0, som till sin omfattning också är betydande på europeisk nivå, sin verksamhet. Dessutom finansierades även flera åtgärder och projekt som syftar till att förbättra Nylands internationella tillgänglighet.

Inom åtgärdsdelheten **En fungerande vardag** har betydande åtgärder vidtagits för att främja invandrarnas sysselsättning och integration. Det riksomfattande projektet Hemma i Finland och projektet Töihin Suomeen, Töissä Suomessa samt invandrarnas företagsrådgivning strävar efter att svara på den ökande invandringen och främja sysselsättningen.

Beträffande det strategiska valet **Hållbar naturhållning** har åtgärderna riktats till vattenskydd och cirkulär ekonomi. Flera projekt som ska effektivisera näringskretsloppet inom jordbruket har inletts. Inom projektet FRESHABIT, som är det näst största projektet som får Life-finansiering i Finland, samordnas åtgärder för att bygga fiskvägar och återuppliva stammen av flodpärlmussla i Svartåns vattendrag samt återinföra laxfiskstammarna till ån. Åtgärder har vidtagits för att främja färdplanen för ett kolneutralt Nyland 2050, ett kolneutralt Helsingfors 2050, huvudstadsregionens klimatstrategi och HINKU-kommunernas mål och således har utsläppsutvecklingen i Nyland börjat avta. Enligt en färsk undersökning har bland annat utsläppen i Lojo minskat med 35 procent mellan 2007 och 2015.

Nyckelord (ämnesord)

Regionutveckling, Nylandsprogrammet, Tillväxtmöjligheter, Fungerande vardag, Hållbar naturhållning, Smart specialisering

Övriga uppgifter

Publikationen finns i pdf-version på vår webbplats www.uudenmaanliitto.fi/julkaisut.

1. UUSIMAA-OHJELMAN STRATEGISET VALINNAT

Uusimaa-ohjelma hyväksyttiin Uudenmaan maakuntavaltuustossa 13.12.2013. Ohjelmassa määriteltiin maakunnan strategiset kehittämisen kärjet vuosille 2014 - 2017. Vuosi 2016 oli siten kolmas ohjelman toimeenpanovuosi. Uusimaa-ohjelma on ohjannut hankerahoitusta ja muita ohjelman edistämiseen liittyviä toimia ja se on toiminut myös maakunta-kaavojen toteuttamisen välineenä. Uusimaa-ohjelma laadittiin yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa.

Uusimaa-ohjelma laadittiin uudistetulla ja yksinkertaistetulla prosessilla. Laadinnan yhteydessä päätettiin myös uudistaa ohjelman seuranta yhdessä maakuntakaavan seurannan kanssa. Seurannan tavoitteena on tarkastella sitä, onko päätetyssä strategiassa ja ohjelmassa pysytty ja onko ohjelmalla ollut merkittävää vaikutusta aluekehittämistoimien ja -rahoituksen suuntaamiseen. Seurantaraportti tehdään vuosittain ja tuloksista raportoidaan sekä maakuntahallitukselle että maakunnan yhteistyöryhmälle.

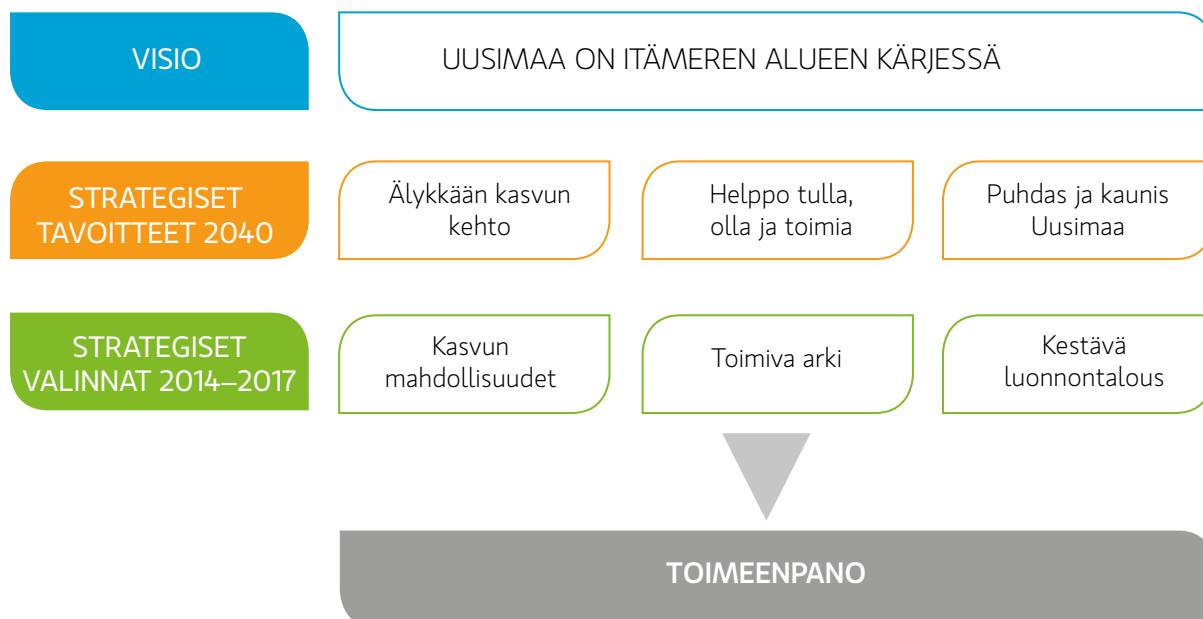
Uusimaa-ohjelman strategiset valinnat vuosille 2014–2017 ovat **Kasvun mahdollisuudet**, **Toimiva arki** ja **Kestävä luonnontalous**. Ne määrittelevät toimenpidekokonaisuuksia, joiden avulla toteutetaan Uudenmaan tulevaisuuden visiota ja tärkeimpiä tavoitteita.

Seurantaraporttiin on koottu Uusimaa-ohjelmaa toteuttavia hankkeita ja muita toimia kolmelta toimeenpanovuodelta. Ohjelmaa seurataan seuraavien indikaattoreiden pohjalta:

1. Strategiset kehittämishankkeet ja eri rahoitusmuotojen hyödyntäminen
2. Edellytyksiä luovat kaavoitustoimenpiteet ja infrahankkeet
3. Edunvalvontatoimenpiteet ja
4. Uudenmaan Älykkään erikoistumisen strategian (RIS3) toteutuminen.

Maakuntakaavojen yksityiskohtaisempaa toteutusta seurataan erikseen.

Kuva 1. Uusimaa-ohjelman strategiset valinnat.

2. TOTEUTTAMISTILANNE

2.1. Kasvun mahdollisuudet

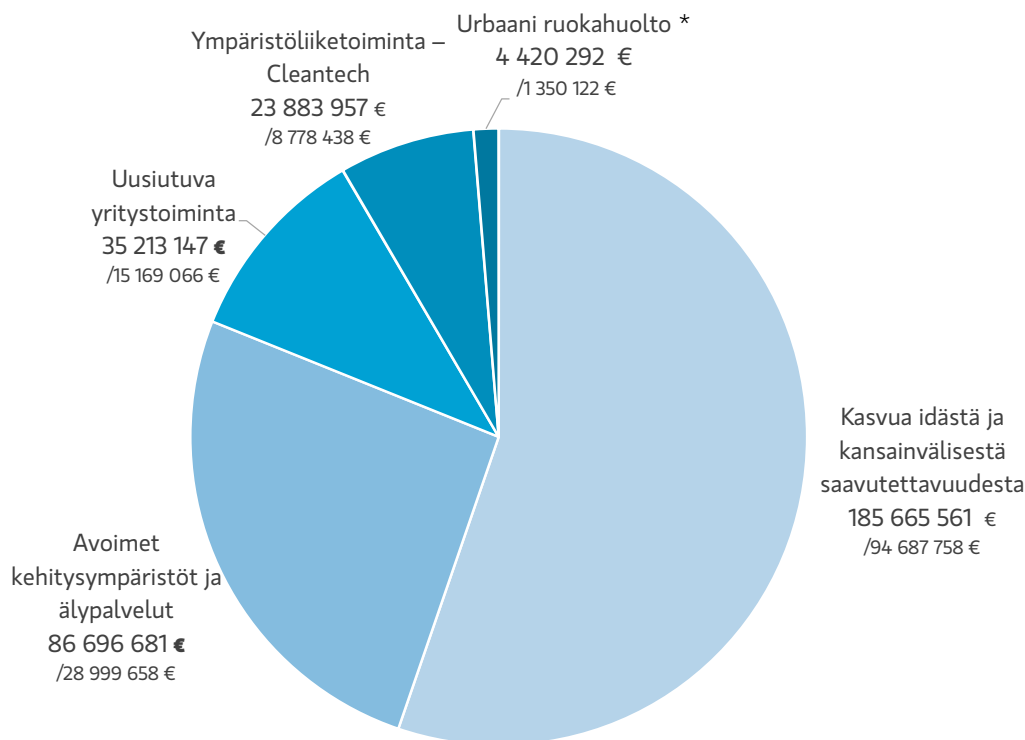
Edellisvuosien tapaan Uusimaa-ohjelman toimeenpanon painopiste oli *Kasvun mahdollisuudet* -teemassa. Saadulla hankerahoituksella on tuettu uuden yritystoiminnan syntyä, pk-yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä yrittäjyyden edistämistä. Urbaani-ruokahuolto toimenpidekokonaisuus vahvistui merkittävästi EIT Food -hankkeen saaman rahoituksen myötä. Uudenmaan kansainvälistä saavutettavuutta edistäviä hankkeita käynnistettiin useita vuoden aikana. Näistä eniten julkisuudessa on ollut Uudenmaan liiton koordinoima FinEstLink-hanke, joka selvittää Helsinki–Tallinna-tunnelin toteuttamismahdollisuuksia.

Helsingin kaupunki avasi elokuussa 2016 startup-hubin (Maria O-1), jonka tavoitteena on tulla

Pohjoismaiden suurimmaksi. Maria O-1 toimii entisissä Marian sairaalan tiloissa. Hubin käynnistysvaihetta tukee Helsingin kaupungin vetämä Corporate Start-up Co-Creation (Cup) -hanke, jonka kohderyhmänä ovat Uudenmaan osaamisintensiiviset, innovoivat ja nopean kasvupotentiaalin omaavat pienet ja keskisuuret yritykset. Cup-hankkeessa luodaan syntyville ja kasvaville pk-yrityksille kiihdyttämö- ja muita palveluita yhdistämällä julkisia ja yksityisiä tahoja samaan yhteisöön ja toimintaympäristöön.

Uudenmaan liiton hallinnoimassa, Interreg Europe -rahoitteisessa iEER-hankkeessa on tarkoitus parantaa eurooppalaisten alueiden toimijoiden yhteistyötä nuorten yrittäjyyden tukemisessa sekä tehostaa alueiden innovaatio- ja kilpailukykyä parantamalla nuorille yrittäjille tarjottuja palveluja. Yhteistyöhön halutaan kytkeä esimerkiksi yliopistoja,

Kasvun mahdollisuudet -teeman kokonaisrahoitus vuosina 2014–2016

Kuva 2. Kasvun mahdollisuudet -teeman kokonaisrahoitus ja Uudenmaan osuus rahoituksesta.

* Uusmaalaiset toimijat (VTT, HY, Valio) ovat lisäksi mukana ruokatuotannon haasteisiin ratkaisuja etsivän noin 50 eurooppalaisen toimijan yhteenliittymässä, jolle on myönnetty noin 400 miljoonan euroa, josta Uudenmaan osuus on noin 10-15 miljoonaa euroa.

kaupunkien elinkeinopalveluja ja yrityskiihdyttämöjä. Uudeltamaalta hankkeeseen osallistuu liiton ohella Laurea-ammattikorkeakoulu. Muut partnerit ovat Puolasta, Romaniasta, Saksasta, Tanskasta, Italiasta, Ranskasta, Ison-Britanniasta, Espanjasta ja Irlannista.

Muita merkittäviä yritystoimintaa kehittäviä hankkeita ovat mm. Techvillan Kaski-hanke, jonka päätavoite on lisätä alueella sijaitsevien pk-yritysten kansainvälisiä kumppanuuksia sekä Posintra Oy:n vetämä BIITTI-hanke, joka pyrkii monipuolistamaan Itä-, Länsi- ja Keski-Uudenmaan seutujen elinkeinorakennetta ja synnyttämään korkean lisäarvon liiketoimintaa. BIITTI-hankkeen tavoitteena on lisätä kasvuyrityksiä Uudellamaalla, kehittää yrityspalveluekosysteemin toimintamallia alueen seuduille ja luoda uusi, konkreettinen kasvuyritysten palvelukonsepti.

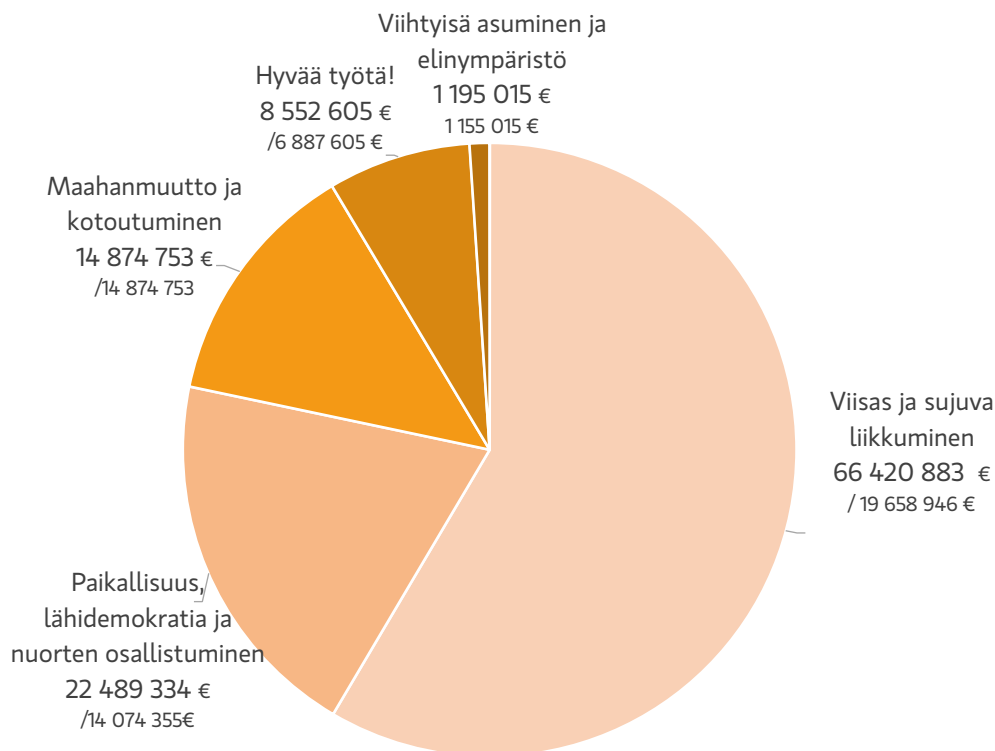
Pääkaupunkiseudun Smart & Clean -säätö aloitti toimintansa kesäkuussa 2016. Säätöön tavoitteena

on kehittää pääkaupunkiseudusta ja Lahdesta maailmanluokan testialueen puhtaissa ja älykkäissä ratkaisuissa. Pääkaupunkiseutu ja Lahti pyrkivät tarjoamaan parhaat ratkaisut maailman kaupunkien haasteisiin ja toimimaan näyteikkunana suomalaisille ja kansainvälisille yrityksille. Kärkiteemoiksi uudelle säätöille muodostuivat liikenne ja liikkuminen, rakentaminen, energia, jäte ja vesi sekä kuluttajacleantech, joita digitalisaatio ja kiertotalous läpikäyvät. Uudessa säätöissä ovat mukana kumppaneina Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa ja Lahti, yritykset, valtio sekä Uudenmaan liitto.

Teknologian tutkimuskeskus VTT, Helsingin yliopisto ja Valio ovat mukana ruokatuotannon haasteisiin ratkaisuja etsivän noin 50 eurooppalaisen toimijan yhteenliittymässä, jolle on myönnetty noin 400 miljoonan euroa Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin (EIT) KIC -rahoitusta. Rahoituksen saanut EIT Food etsii ratkaisuja kestäväan ja turvalliseen ruokahuoltoon 13 eri maan yritysten,

Toimiva arki -teeman kokonaisrahoitus vuosina 2014–2016

Kuva 3. Toimiva arki -teeman kokonaisrahoitus ja Uudenmaan osuus rahoituksesta.

yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden yhteistyöllä. Seuraavan seitsemän vuoden aikana yhteenliittymän on tarkoitus moninkertaistaa rahoituksensa yksityisten ja julkisten investointien kautta. Tavoitteena on muun muassa vauhdittaa 350 start-upin kehittymistä ja tuottaa 290 tuote-, palvelu- ja prosessi-innovaatiota.

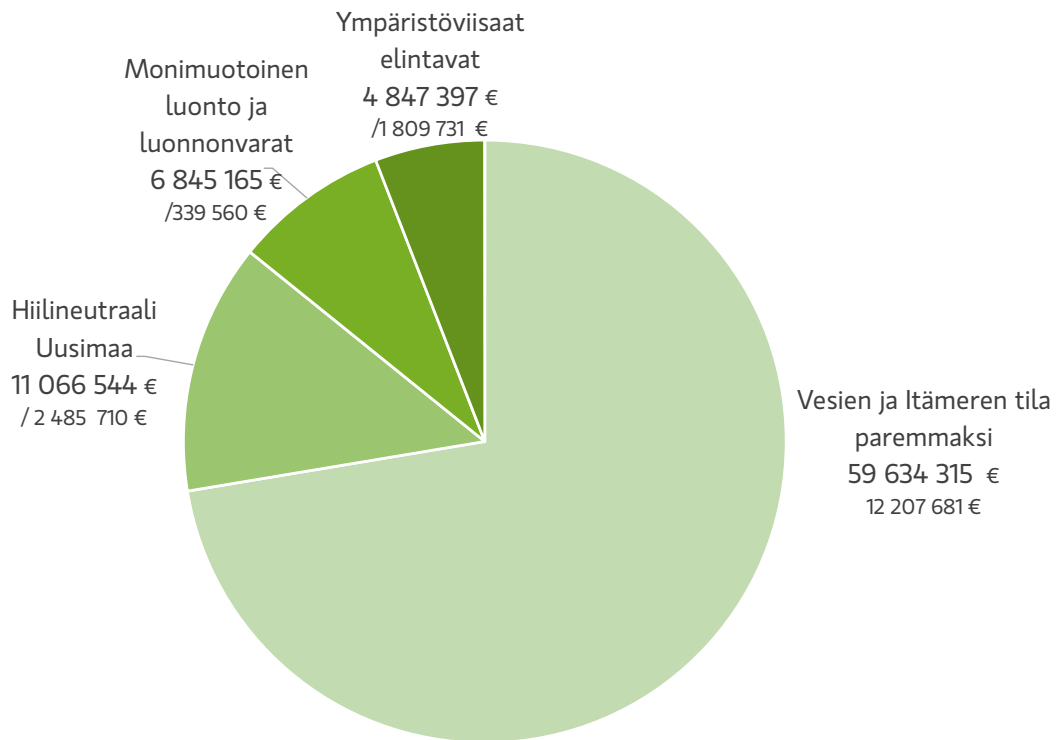
Helsingin ja Tallinnan välisten liikenneyhteyksien kehittämistä ja merenalaisen rautatietunnelin rakentamisen mahdollisuuksia selvitetään Central Baltic Interreg -rahoitteisella FinEst Link -hankkeella. Hankkeen aikana selvitetään sekä tunnelihankkeen taloudellista kannattavuutta että sen vaikutuksia sekä teknistä ja taloudellista toteutettavuutta. EU-rahoitus mahdollistaa perinpohjaisen selvitystyön. Uudenmaan liiton kumppaneina hankkeessa ovat Harjun lääninhallitus, Helsingin ja Tallinnan kaupungit, Viron liikenneministeriö ja Suomen liikennevirasto.

2.2 Toimiva arki

Maahanmuuttajien kotoutumista ja työllistymistä on Uudellamaalla edistetty useilla hankkeilla. Töihin Suomeen -hanke kehittää maahanmuuttajien alkuvaiheen kotoutumispalveluita. Hankkeessa pilotoidaan Uudenmaan TE-toimiston kotoutumiskoulutuksen alkuvaiheen osaksi tiivis yhteiskunta- ja työelämä tietoutta sisältävä ja omatoimiseen kotoutumiseen aktivoiva orientaatiojakso. Orientaatiojaksolla painotetaan omakielistä neuvontaa ja vertaistukea. Lisäksi hanke edistää kolmannen sektorin osallistamista kotouttamiseen.

Töihin Suomeen -hanke muodostaa Töissä Suomessa -hankkeen kanssa kokonaisuuden, joka jäsentää maahanmuuttajien alkuvaiheen palveluita ja tehostaa heidän työllistymistään. Töissä Suomessa -hanke keskittyy metropolialueen työperäiseen maahanmuuttoon, kansainvälisen osaamisen valjastamiseen yritysten käyttöön ja maahanmuuttajien työmarkkinoille pääsyn edistämiseen.

Kestävä luonnontalous -teeman kokonaisrahoitus vuosina 2014–2016

Kuva 4. Kestävä luonnontalous -teeman kokonaisrahoitus ja Uudenmaan osuus rahoituksesta.

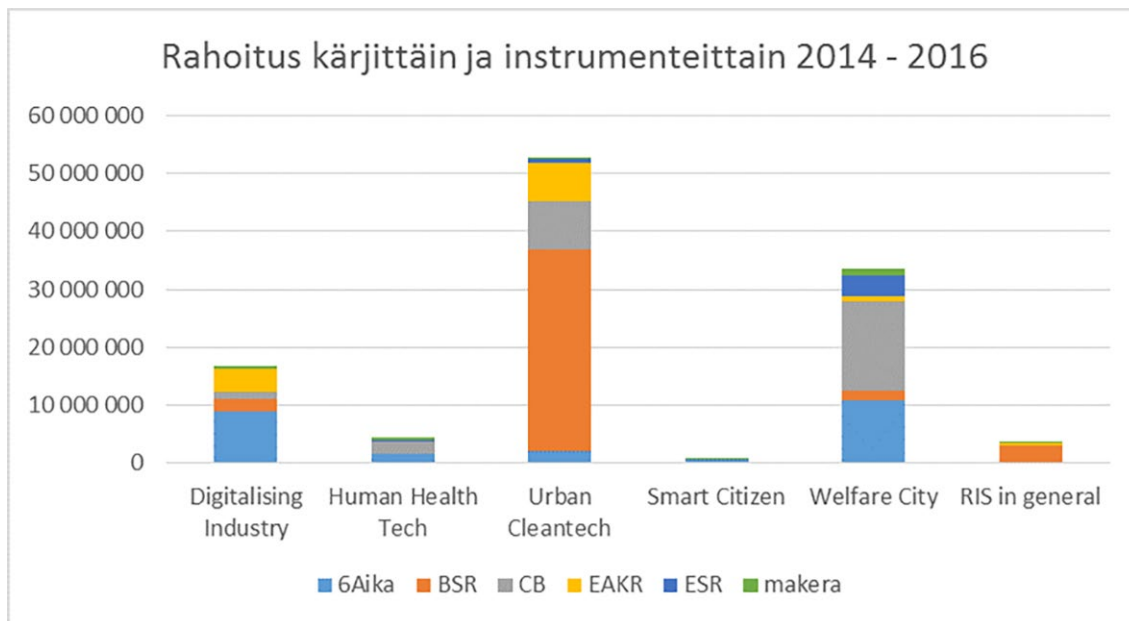
Samanaikaisesti edistetään yhteistä näkemystä siitä, miten maahanmuutto ja maahanmuuttajat nivoutuvat osaksi työ-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaa pääkaupunkiseudulla. Yhtenä hankkeen päätavoitteista on perustaa International House Helsinki (IHH). Toässä Suomessa -hankkeen toteuttajia ovat Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit, Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK sekä Helsingin seudun kauppakamari.

Kaupunkiliikenteen sujuvuutta parannetaan useilla merkittävillä infrahankkeilla pääkaupunkiseudulla. Länsi-Metro avautuu liikenteelle vuonna 2017. Älykässtä kaupunkiliikennettä on edistetty esim. Metropolia amk:n vetämällä Sohjoa-hankeella. Sohjoa vastaa elinkeinoelämän sekä kestävän ja älykkään kaupunkiliikenteen haasteisiin tuomalla 6AIKA-kaupungeille kustannustehokkaat, vähäpäästöiset sekä matkustajien tarpeet huomioivat autonomiset 10 hengen piensähköbussit kokeilupohjaiseen liikenteeseen.

2.3 Kestävä luonnontalous

Hiilineutraali Uusimaa 2050 -tiekartan tavoitteiden toteuttamista on jatkettu ja Uudenmaan päästökehitys on ollut uusimpien laskentojen perusteella hyvä. Päästöt ovat vähentyneet viisitoista prosenttia vuodesta 2012. Asukasta kohden uusmaalaiset tuottavat kasvihuonekaasupäästöjä vähemmän kuin Suomessa keskimäärin. Päästövähennykset ovat olleet suurimmat teollisuudessa ja kulutussähkössä. Myös kaukolämmön, liikenteen, jätteiden käsittelyn sekä maatalouden aiheuttamat päästöt ovat vähentyneet.

Vuonna 2016 edistettäväksi teemaksi nostettiin vesien suojeleminen ja kiertotalous sekä aktivoitiin hankkeita tähän liittyen. Hyvän Sadon Kierrätyslannoitus – HYKERRYYS -hankkeessa testataan kierrätyslannoitteiden käyttöä maataloudessa. Uudenmaan peltojen ravinnekierto kuntoon -vesistöt hyvään tilaan (UusiRaHa) -hankkeessa tarkastellaan kerääjäkasvien hyödyntämistä peltojen ravinnekierrossa. OSMO

Kuva 5. Uudenmaan RIS3-strategian rahoitus teemoittain.

Osaamista ja työkaluja resurssitehokkaaseen maan kasvukunnan hoitoon yhteistyöllä -hankkeessa keskitytään viljelijöiden osaamisen lisäämiseen ja maan kasvukunnan kokonaisvaltaiseen parantamiseen. Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla (VILKKU) -hankkeessa välitetään tietoa ja kokemuksia maanviljelijöille maan kasvukuntaa ja vesitaloutta parantavista toimenpiteistä.

Työtehoseuran hallinnoima Uus-Uurakka-hanke toteutetaan maataloustuottajajärjestöjen, neuvontajärjestöjen, Destian ja maaseutuuyrittäjien yhteistyönä. Sen tavoitteena on kehittää Uudenmaan maatalousyrittäjien koneurakointitoimintaa ja erityisesti yritystoiminnan johtamista. Hankkeessa rakennetaan sähköinen Urakka-Foorumi urakoitsijoiden ja heidän asiakkaidensa kohtaamispaikaksi sekä parannetaan koneurakoitsijoiden liiketoimintaosaamista.

2.4. RIS3 strategia – Älykäs erikoistuminen Uudellamaalla

Älykkään erikoistumisen strategian (RIS3) toimeenpano käynnistettiin maakunnan kehittämisrahoituksella. Terveys ja hyvinvointi, hyvinvointikaupunki ja teollisuuden digitaalinen uudistuminen teemoissa rahoitettiin kaikissa kaksi hanketta. Niiden tavoitteena

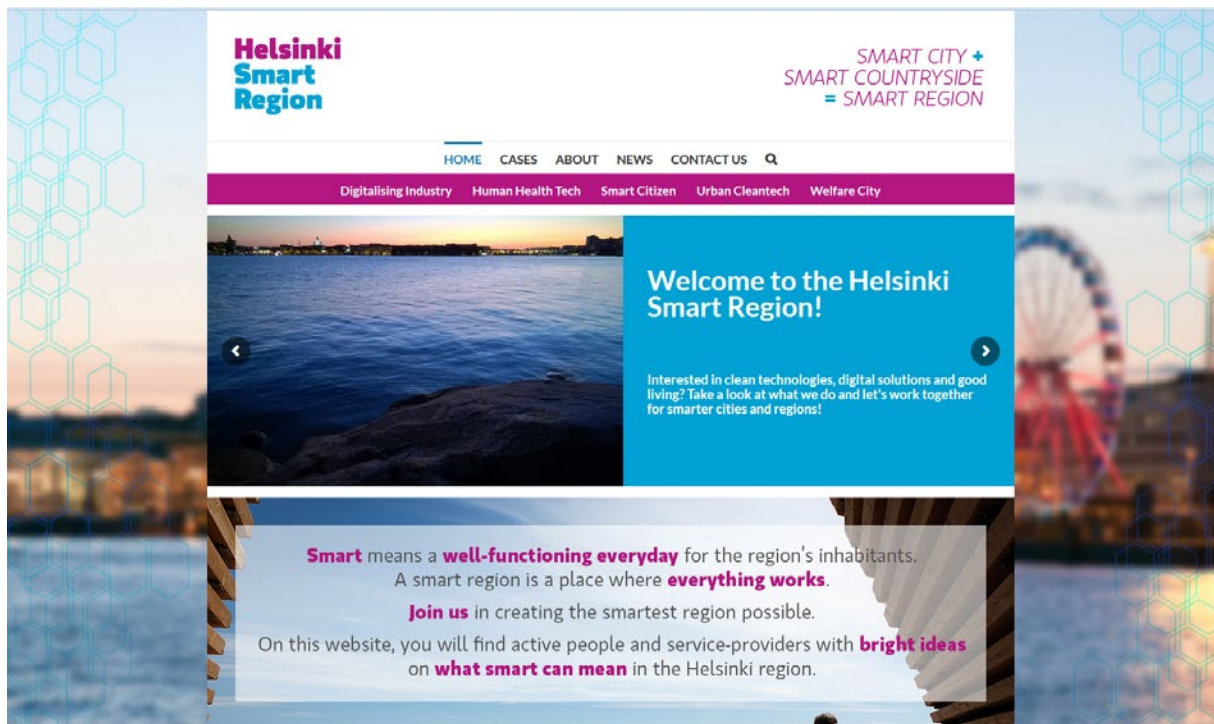
oli kerätä yhteen teemaan liittyviä toimijoita, hakea ratkaisuja teemaan liittyviin haasteisiin ja rakentaa syntyneiden verkostojen kanssa myös kansainvälistä yhteistyötä ja kansainvälisiä hankkeita. Nämä kaikki hankkeet päättyivät ennen kesää 2017. Maakunnan kehittämisrahalla rahoitetaan myös yhtä Fiksu kansalainen teeman hanketta, joka jatkuu vielä vuoden 2018 puolelle.

RIS3 -strategian teemoja toteutetaan myös EAKR ja ESR -rahoituksella sekä Interreg-ohjelmien rahoituksella. H2020 hankkeistakin osa toteuttaa RIS3-strategiaa. Terveys, hyvinvointikaupunki ja digitalisaatio teemoissa käynnistyvät vuoden 2017 puolella AIKO-rahoitetut hankkeet.

Älykkään erikoistumisen on muodostunut useita yhteistyöalustoja, joissa uusmaalaiset toimijat ovat mukana:

- S3 Platform – Uudenmaan liitto on liittynyt platformiin, joka tarjoaa ohjeita ja tietoja älykkästä erikoistumisesta
- ERRIN S3 Working group – liiton kv-asioiden päällikkö vetää eurooppalaisten aluetoimistojen älykkään erikoistumisen työryhmää
- S3 Industrial Modernisation - alkuvaiheessa oleva yhteistyöalusta, jonka käynnistymisessä ollaan mukana (TechVilla)

Kuva 6. Kuvakaappaus helsinkismart.fi-sivustolta.

- EIP on AHA, European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing – Helsingin kaupunki on saanut refence site -statuksen
- Smart & Clean Säätiö – maailmanluokan testialusta smart- ja cleantech-ratkaisuille. Helsinki, Kauniainen, Lahti, Vantaa, Uudenmaan liitto, Cavern, Fortum, Gasun, Helen, KONE, Neste, Ramirent, Siemens, St1, Vaisala, YIT, Aalto, Helsingin yo, Lappeenrannan tekn. yo, VTT, LVM, Sitra, Tekes, TEM, YM

Uudenmaan älykkään erikoistumisen kansainvälistä näkyvyyttä ja tunnettuutta on haluttu parantaa. Tätä varten Uudenmaan liitto avasi helsinkismart.fi-verkkosivuston kesäkuussa 2016. Sivustolla on

käynyt ensimmäisen puolen vuoden aikana yli 20 000 kävijää sen Twitter-tilillä on runsaat 700 seuraajaa.

Helsinkismart.fi-sivuston tavoitteena on:

- demonstroida strategian viittä teemaa; Kaupunkien cleantech, Teollisuuden digitaalinen uudistuminen, Arjen hyvinvointikaupunki, Terveys ja hyvinvointi ja Fiksu kansalainen
- konkretisoida millaisia innovaatioita ja käytännön toimia Uudellamaalla on toteutettu RIS3-strategiaan liittyen
- tuoda esiin Uttamaata turvallisena, luotettavana ja huvin toimivana investointikohteena.

3. YHTEENVETO

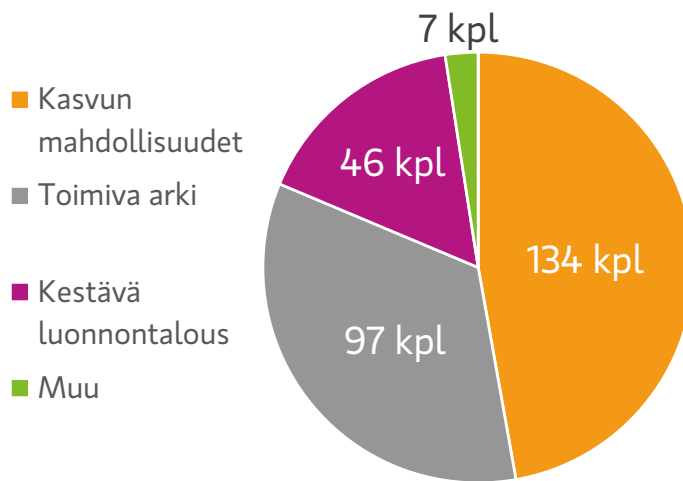
3.1 Strategisten valintojen toteutuminen

Kokonaisuutena Uusimaa-ohjelman toteutus on jatkunut edelleen hyvin ja toimenpiteiden sekä rahoituksen volyyymi on kasvanut edellisvuodesta. Ohjelman toimeenpanon kannalta merkittävää vuonna 2016 oli maaseuturahoituksen käynnistyminen. Kaikkiaan Uusimaa-ohjelmaa toteuttavia hankkeita on kirjattu kolmena vuonna yhteensä 284 kappaletta ja niiden kokonaisrahoitus on runsaat 538 miljoonaa euroa, josta Uudenmaan osuus on noin 230 miljoonaa euroa. Tavoitteena ei ole ollut laatia täysin kattavaa kertomusta ohjelmaa toteuttavista hankkeista, mutta seuranta antaa riittävän kuvan kehittämistoimien laajuudesta ja kohdistumisesta. Mm. useiden suurien liikenneinfrahankeiden vaatimaa rahoitusta ei ole mukana rahoitusseurannassa vaikkakin ne ovat keskeisiä sujuvan liikkumisen kannalta. Samoin Horizon 2020 -ohjelman osalta raporttiin on otettu mukaan vain joitakin keskeisiä hankkeita.

Toteutuksen kolmen ensimmäisen vuoden toimenpiteet ovat painottuneet oletusten mukaisesti Kasvun mahdollisuuksiin ja sitä kautta maakunnan kansainvälisen kilpailukyvyyn edistämiseen. Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategia (RIS3) on viety operatiiviselle tasolle koordinaatiohankkeiden toteuttamisen ja Helsinkismart.fi referenssi-sivuston avaamisen myötä. Merkittävät alueellista RIS3-strategiaa toteuttavat aloitteet, kuten pääkaupunkiseudun Smart&Clean ja Helsinki Health Capital ovat käynnistyneet, samoin kuin Euroopan mittakaavassa merkittävä startup hub Maria 1-0 aloitti toimintansa. Lisäksi useita Uudenmaan kansainvälisen saavutettavuuden parantamiseen liittyviä toimia ja hankkeita sai rahoituksen.

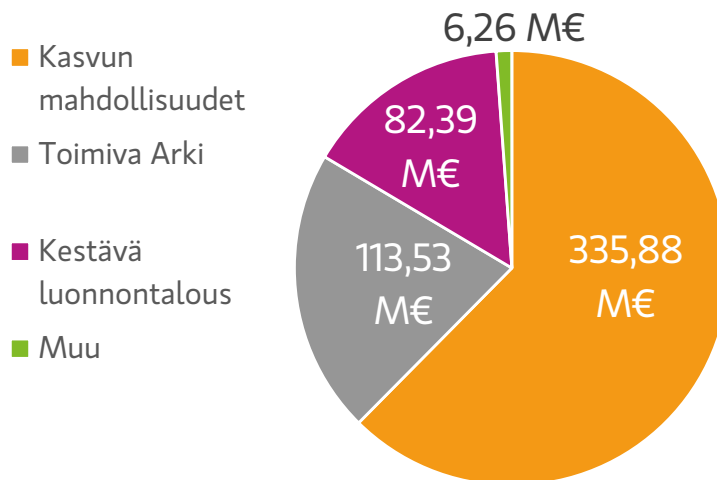
Toimivassa arjessa merkittäviä toimia on kohdistettu maahanmuuttajien työllistymiseen ja kotoutumiseen edistämiseen. Valtakunnallinen Kotona Suomessa sekä Töihin Suomeen, Töissä Suomessa -hankkeet sekä maahanmuuttajien yritysneuvonta edesauttavat vastaamaan kasvavaan maahanmuuttoon ja edistämään työllistymistä.

Uusimaa-ohjelmaa toteuttavat hankkeet 2014–2016, lukumäärä

Kuva 7. Uusimaa-ohjelmaa toteuttavat hankkeet, lukumäärä.

Uusimaa-ohjelmaa toteuttavat hankkeet 2014–2016, kokonaisbudjetti (M€)

Kuva 8. Uusimaa-ohjelmaa toteuttavat hankkeet, kokonaisbudjetit.

Kestävän luonnontalouden osalta toimia kohdistettiin vesien suojeluun ja kiertotalouteen. Useita maatalouden ravinnekierron tehostamiseen liittyviä hankkeita käynnistettiin. Suomen toistaiseksi suurimmassa Life-rahoitteisessa FRESHABIT -hankkeessa koordinoidaan toimia Karjaanjoen vesistön alueella kalateiden rakentamiseksi sekä raakkujen elvyttämiseksi ja lohikalakantojen palauttamiseksi.

Hiilineutraali Uusimaa 2050 –tiekartan, Hiilineutraali Helsinki 2050, PKS-ilmastostrategian ja HINKU-kuntien tavoitteiden mukaisia toimia on laajalti toteutettu ja saatu siten Uudenmaan päästökehitys käntymään laskuun. 2007–2015. Tuoreen selvityksen mukaan mm. Lohja on vähentänyt päästöjä 35 % vuosien 2007–2015 välillä.

3.2 Horisontti 2020 -ohjelma Uudellamaalla (tilanne 30.9.2016)

EU:n Horisontti 2020 -ohjelma on EU:n suurin tutkimusta ja innovointia rahoittava ohjelma. Ohjelmasta Suomeen varmistunut rahoitus (350 M€) on edelleen vahvasti painottunut Uudenmaan alueelle (231,6 M€). Alueelle on siis kotiutettu noin kaksi kolmasosaa Suomeen saadusta kilpaillusta puiteohjelmarahoituksesta. Uudenmaan menestystä luonnollisesti selittää alueella sijaitsevien yritysten, yliopistojen ja tutkimuslaitosten määrä. Syyskuun 2016 lopussa uusmaalaiset toimijat olivat mukana yli 520 rahoitusta saaneessa H2020-ohjelman projektissa. Uudenmaan alueelta koordinoidaan jo yli 30 usean osallistujan projektia. Projektit jakautuvat edelleen melko tasaisesti ohjelman kolmen pilarin; *Huipputason tiede, Teollisuuden johtoasema ja Yhteiskunnalliset haasteet* välille. Osana puiteohjelmarahoitusta, Euroopan tutkimusneuvosto ERC on myöntänyt erittäin arvostettua rahoitusta 22:lle alueen yliopistotutkijalle yhteensä n. 37 M€.

Kaikki alueella toteutettavat H2020-projektit edistävät osaltaan Uusimaa-ohjelman tavoitteiden toteutumista. Kaikkia ei ole kuitenkaan erikseen kirjattu seurantaraporttiin, vaan niistä on poimittu joitakin keskeisiä Uusimaa-ohjelmaa toteuttavia hankkeita.

3.3 Johtopäätöksiä

Uusmaalaiset hanketoimijat, kuten tutkimuslaitokset, kunnat, yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat menestyneet ohjelmakauden 2014–2020 EU-rahoituksen hankinnassa kohtuullisen hyvin. Esimerkiksi Horizon 2020 -ohjelmasta uusmaalaiset toimijat saavat noin 70 % Suomeen tulevasta rahoituksesta, joskin Suomen kokonaissaanto jää EU-maiden keskiarvon alapuolelle. Euroopan strategisten investointien (ESIR) rahaston rahoitukselle on saatu pää auki Uudellamaalla Pasilaan rakennettavan TRIPLAN myötä. Komissio toivoo ESIR-rahaston aiempaa parempaa hyödyntämistä esim. kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin. EU:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia on myös hyödyntämättä, Uudellamaalla ei ole vielä saatu rahoitusta Esim. Urban Innovative Action -ohjelmasta, jota monet eteläiset

jäsenvaltiot ovat hyödyntäneet onnistuneesti. Uusia mahdollisuuksia hankerahoitukseen tuo vuoden 2017 puolella avautuva Kaakkois-Suomi–Venäjä CBC -ohjelma.

Maakuntaudistuksen valmistelu etenee myös Uudellamaalla hallituksen linjausten pohjalta. Lakiesitys alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista on lausuntokierroksella samoin kuin lakiesitys pääkaupunkiseudun erillisratkaisusta. Uudistuksen tavoitteena on synnyttää Uudenmaan ja Suomen kasvua edistävä kokonaisuus. Uudistuksen valmistelussa tulee kiinnittää edelleen huomiota siihen, kuinka jatkossa turvataan uusmaalaisen toimijoiden mahdollisuudet osallistua EU-rahoitushakuihin. Samoin siihen, millaisen roolin Uudenmaan maakunta aluehallintoviranomaisena ottaa rahoittajana ja mahdollisena hanketoimijana.

Uudenmaan liitto laatii vuoden 2017 aikana uuden maakuntaohjelman "Uusimaa-ohjelma 2.0" vuosille 2018–2021. Uusimaa-ohjelma 2.0 tarkastelee maakunnan tulevaisuutta kolmesta suunnasta. Ihmisen, kansalaisen, asukkaan näkökulmasta painotetaan "Hyvinvointia työn ja teknologian murroksessa". Liiketoiminnan ja elinkeinoelämän näkökulma korostaa "Uutta työtä ja tuloksellista liiketoimintaa". Maapallo-näkökulma asettaa tulevaisuuden yleisen kehityksen ja globaalit haasteet määrittelyllä "Monimuotoinen elinympäristö ja ilmastomuutokseen vastaaminen". Uuden maakuntaohjelman valmistelun yhteydessä päivitetään myös Uudenmaan älykkään erikoistumisen strategia. Kokemukset nykyisen Uusimaa-ohjelman hyödyntämisestä, sen strategisesta vaikuttavuudesta ja seurannasta samoin kuin kolmen maakunnan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Uudenmaan tekemästä maakuntaohjelmien vertaisarvioinnista on hyvä ottaa huomioon uutta maakuntaohjelmaa valmisteltaessa.

Uuden ohjelmakauden valmistelu on käynnissä EU:ssa. Uudenmaan liiton sekä muiden uusmaalaisen toimijoiden edunvalvonta on tärkeää, jotta saataisiin alueen näkökulmasta keskeisiä kehittämissaasteita mukaan eri rahoitusohjelmiin. Haasteena on erityisesti rakennerahastojen rahoituskehys, mihin BREXIT tuo mukanaan merkittävän budjetin vähentämisspaineen. Tässä yhteydessä tiivis yhteistyö Helsinki EU Officen kanssa Brysselissä on ensiarvoisen tärkeää.

Uudenmaan liitto // Nylands förbund
Helsinki-Uusimaa Regional Council

Esterinportti 2 B • 00240 Helsinki • Finland
+358 9 4767 411 • toimisto@uudenmaanliitto.fi • uudenmaanliitto.fi